

Teixint identitats professionals. Autoconeixement i Treball Social

Informe final Projecte innovació docent 2015PID-UB/026

**Trans@net. Grup d'Innovació Docent en transdisciplinarietat i
aprenentatge a Treball Social**

Coordinació Tomasa Báñez Tello

Juny 2019

**UNIVERSITAT DE
BARCELONA**

1) DADES DEL PROJECTE

Projecte d'Innovació Docent Teixint identitats professionals. Autoconeixement i Treball Social.

Codi del projecte: 2015PID-UB/026

Durada: 2015-2019

Coordinació: Tomasa Bañez Tello

Participants¹: Adela Boixados Porquet, Virginia Matulic Domanzic, Eveline Chagas Lemos, Núria Prat Bau, Mercedes C. Serrano Miguel, Jordi Ibarz Gelabert, Maria Pilar Cañabate Gonzalez, Celia Premat Katz, Irene de Vicente Zueras, Ariadna Munté Pascual, Paola Lo Cascio, Antonio Abad Morros, David Berlanga Fuentes, Laia Pique Liqueste, Mª Antonia Buenaventura Rubio, Marta Arranz Montull, Ferran Cortés Izquierdo, Angela García Bernados, Mª Teresa Olivella Madrid, Cristina Paez Cot, Natalia Ribas Muñoz, Leila Nomen Martín, Carles Viña Gracia.

Grup d'innovació docent: Trans@net

Facultat: [Facultat d'Educació](#)

Ensenyament/s: Grau de Treball social

2) RESUM I DESCRIPTORS

2.1. Resum

El projecte d'innovació docent Teixint identitats. Autoconeixement i Treball Social ha tingut com a objectiu la promoció i desenvolupament de l'autoconeixement com a competència transversal al Grau de Treball Social de la Universitat de Barcelona. Aquesta iniciativa interdisciplinària respon tant a l'interès i compromís del professorat per innovar la docència, treballant aquesta competència professional fonamental per a l'exercici reflexiu i responsable del Treball social, com a les inquietuds manifestades pels estudiants en relació a la influència dels seus valors, emocions i sentiments personals en la seva pràctica professional.

Durant els quatre cursos acadèmics de durada del projecte hem conceptualitzat l'autoconeixement com a competència professional i hem dissenyat i implementat les

---

¹ Professorat que ha participat en el projecte en anteriors cursos acadèmics: Cándido Palacín Bartoli, Belén Parra Ramajo, Josep Maria Mesquida González, Anna Falcon Falcon i Judith Castellví Majo.

Persones becàries del Grup Trans@net que han realitzat diferents tasques de col·laboració en el projecte: Janet Romero Delgado, Xavier Margalef Riestra i Andrea Moreta Moraleda el cursos 2016-17, 2017-18 i 2018-19, respectivament.

estratègies i activitats per al seu desenvolupament, amb la participació de 609 estudiants i 31 docents de 12 assignatures de diferents disciplines.

El projecte ha contribuït de manera significativa al desenvolupament de l'autoconeixement, i ens ha permès elaborar un mapa per treballar aquesta competència professional de manera transversal al llarg de l'itinerari formatiu del Grau. A més a més, a través de la difusió dels resultats d'aquesta iniciativa innovadora, hem pogut sensibilitzar a docents d'altres universitats i, fins i tot, d'altres titulacions, sobre la importància de l'autoconeixement com a competència transversal en la formació superior.

2.2. Descriptors

Línies d'innovació vinculades:

[Aprentatge professionalitzador](#)

[Competències transversals](#)

Paraules clau: autoconeixement, competència transversal, treball social

3) MANCANCES DETECTADES

El projecte va néixer com a conseqüència de les mancances detectades per part del professorat i de l'alumnat en relació a l'autoconeixement al Grau de Treball social de la Universitat de Barcelona. Conscients de la importància, de l'autoconeixement com a competència professional bàsica per a la pràctica del treball social², alguns docents feien activitats d'autoconeixement a les seves assignatures, però sense un plantejament transversal que pogués garantir el seu desenvolupament i l'avaluació de les millores en l'alumnat. A més a més, l'alumnat ens havia expressat els seus dèficits i inquietuds per identificar, gestionar i controlar les emocions i sentiments personals en les intervencions professionals realitzades en les dramatitzacions a les aules i en el pràcticum.

En resposta a aquestes mancances, el projecte d'innovació docent ha volgut respondre les inquietuds de l'alumnat, afavorint la connexió de les activitats d'autoconeixement que ja s'estaven fent i avançant de manera transversal en el desenvolupament de l'autoconeixement com a competència professional.

---

²En el document Global standards for the education and training of the social work profession, aprovat per l'assemblea general de la Federació Internacional de Treballadors Socials i de la Federació Internacional d'Escoles de Treball Social el 2004 a Adelaida (Austràlia), <http://ifsw.org/policies/global-standards/>

4) OBJECTIUS

L'objectiu general del projecte ha estat promoure l'autoconeixement com a competència transversal al Grau de Treball Social de la Universitat de Barcelona.

De manera més detallada, el projecte ha tingut els següents objectius específics:

1. Analitzar les activitats d'autoconeixement que ja es feien en algunes de les assignatures de l'ensenyament de treball social, per tal d'identificar els seus objectius i plantejament i trobar les connexions per poder treballar-la de manera transversal.
2. Conceptualitzar l'autoconeixement com a competència professional del treball social, incloent la seva definició i la concreció de les seves dimensions com a indicadors d'avaluació.
3. Definir les estratègies per al desenvolupament de l'autoconeixement de manera transversal.
4. Dissenyar les activitats per promoure l'autoconeixement, tenint en compte les dimensions i estratègies definides, això com els objectius d'aprenentatge, continguts i metodologies de les assignatures participants.
5. Realitzar les activitats amb els estudiants dels quatre cursos del Grau de Treball social matriculats als grups de docència del professorat implicat en el projecte.
6. Dissenyar i implementar els instruments de recollida d'informació i d'avaluació de l'autoconeixement com a competència, per tal de poder valorar les millores en el seu desenvolupament.

Aquests objectius específics es van elaborar amb l'assessorament i acompanyament del Professor Manuel Poblete durant el primer any del projecte i incorporen les propostes de millora fetes per la Comissió d'Avaluació de la Innovació Docent de la Universitat de Barcelona.

5) DESENVOLUPAMENT DE L'ACTUACIÓ

L'actuació principal desenvolupada durant els quatre cursos acadèmics ha estat orientada a promoure el desenvolupament de l'autoconeixement com a competència professional en l'alumnat del Grau de Treball social de la Universitat de Barcelona. Amb aquesta finalitat hem realitzat les actuacions que es presenten a continuació i, que hem organitzat en diferents fases, algunes de les quals, i donat el caràcter dinàmic del treball realitzat, hem desenvolupat de manera simultània en el temps.

En una **primera fase** del projecte, durant el primer any (2015-16), vam fer una anàlisi de les activitats d'autoconeixement que al llarg dels dos últims cursos acadèmics (2013-

14 i 2014-15) s'havien realitzat en nou assignatures de la titulació de Treball social de la Universitat de Barcelona. Es va preguntar al professorat si feien activitats d'autoconeixement i en cas afirmatiu, que ens enviéssim informació sobre el plantejament, objectius, metodologia i avaluació de les mateixes, mitjançant una [Fitxa de recollida d'informació](#). L'anàlisi d'aquesta informació ens va permetre identificar diferents enfocaments en relació amb l'autoconeixement, incloent la seva utilització com a instrument per afavorir l'aprenentatge de continguts i conceptes disciplinaris, com a reflexió sobre els seus valors culturals i com a part del procés de construcció del seu model integrat de pràctica professional i del seu projecte de desenvolupament personal i professional. La diversitat de perspectives que vam poder identificar evidenciava la necessitat d'un plantejament transversal per garantir el desenvolupament d'aquesta competència professional per part de l'alumnat. Els resultats d'aquesta anàlisi es recullen a la comunicació [Tejiendo identidades. Autoconocimiento y trabajo social](#), presentada al [II Congreso Internacional de Trabajo Social](#). A més a més, en el context d'aquest mateix congrés, vam proposar i coordinar una taula sobre autoconeixement en la formació acadèmica de Treball social, amb l'objectiu d'intercanviar idees i experiències amb professorat d'altres universitats, amb una ponència marc titulada [El autoconocimiento en la formación de profesional del trabajo social](#) i uns resultats que ens van obrir vies de col·laboració, que encara mantenim, amb professorat d'altres universitats que ja treballaven o que estaven interessats en treballar l'autoconeixement: Universitat de Girona, Universitat Rovira i Virgili, Universidad Complutense de Madrid, Universidad del País Vasco i Universidad Pablo de Olavide.

La **segona fase**, desenvolupada al llarg del primer i segon any (2015-16 i 2016-17), va consistir en elaborar una conceptualització de l'autoconeixement com a competència professional del Treball social amb la seva definició i la concreció de les seves dimensions i subdimensions, com a indicadors d'avaluació i el disseny d'[entrevistes en profunditat](#) a estudiants i d'una [Fitxa d'avaluació](#) com a instruments d'avaluació. La metodologia utilitzada per fer aquesta conceptualització va incloure la revisió bibliogràfica, l'assessorament i acompanyament del Professor Manuel Poblete i el treball col·laboratiu del professorat i de l'alumnat participant en el projecte. L'assessorament i acompanyament per part del Professor Manuel Poblete, es va realitzar online, mitjançant el correu electrònic i videoconferències, i també presencialment amb la [Jornada Avaluació de l'autoconeixement com a competència professional bàsica del Treball social](#). El treball col·laboratiu del professorat i de l'alumnat participant en el projecte es va realitzar a través de nombroses trobades i reunions, de les que sempre es recollien i sistematitzaven els acords, en les [Actes de les reunions](#).

Aquesta conceptualització es va presentar en la comunicació [Conceptualización del autoconocimiento como competencia profesional básica del trabajo social](#) al [VI Congreso Internacional Multidisciplinar de Investigación Educativa](#). Com a complement d'aquesta conceptualització, de l'autoconeixement, vam elaborar les seves [dimensiones i subdimensiones](#), que ens orientàrem posteriorment per a la seva promoció i com indicadors d'avaluació.

En la **tercera fase** del projecte vam elaborar les estratègies per al desenvolupament de l'autoconeixement de manera transversal, per tal de tenir-les en compte alhora de dissenyar i implementar les activitats d'autoconeixement. Aquestes estratègies es recullen a la comunicació [Conceptualización del autoconocimiento como competencia profesional básica del trabajo social](#) que es va presentar al [VI Congreso Internacional Multidisciplinar de Investigación Educativa](#). La metodologia que vam utilitzar per dissenyar aquestes estratègies va incloure el treball col·laboratiu del professorat i de l'alumnat participant en el projecte i l'avaluació dels resultats i del procés que, de manera paral·lela a la implementació de les activitats vam fer a les assignatures Iniciació a la pràctica del Treball social i al coneixement dels serveis socials i Supervisió II, i que vam presentar com a comunicacions amb els títols [Autoconocimiento y trabajo social reflexivo. De cómo coprotagonizar una práctica dialogada del trabajo social](#), [Tejiendo identidades profesionales. Un proceso creativo y transformador](#) i [El autoconocimiento en el espacio de la supervisión educativa, en los estudios de trabajo social de la Universidad de Barcelona](#) al [III Congreso Internacional: Trabajo Social, arte para generar vínculos](#), [II Jornada de Relatos Digitales en Educación Formal y Social](#) i al [XIV Symposium Internacional sobre el practicum y las prácticas externas](#), respectivament.

La **quarta fase** de la nostra iniciativa va incloure el disseny de les activitats per promoure l'autoconeixement, tenint en compte les dimensions i estratègies definides, així com els objectius d'aprenentatge, continguts i metodologies de les assignatures participants. Aquesta connexió i coherència de les activitats amb els continguts de les assignatures es va treballar utilitzant una [Presentació Power Point](#) del projecte, adaptada a cadascuna de les assignatures. Aquestes activitats es recullen en un [Dossier](#) amb les fitxes que inclouen la presentació i contextualització de l'activitat dins de l'assignatura, la descripció de l'activitat, els objectius d'aprenentatge, els continguts i tasques, les metodologies i recursos docents, els criteris d'avaluació i pes de l'activitat a l'avaluació de l'assignatura. Aquesta fase del projecte s'ha desenvolupat al llarg dels quatre anys del projecte (del curs 2015-16 al curs 2018-19), ja que els dissenys de les activitats s'anaven modificant i ajustant a partir de l'avaluació de la seva implementació feta de manera continuada i amb la participació de l'alumnat de les diferents assignatures.

En la **quinta fase** del projecte, al llarg dels quatre anys de durada del mateix (del curs 2015-16 al curs 2018-19), es van realitzar les activitats d'autoconeixement amb els estudiants dels quatre cursos del grau de treball social matriculats als grups de docència del professorat implicat en el projecte, amb una participació de 609 estudiants i 31 docents de 12 assignatures de diferents disciplines, segons es recull en aquesta [Taula](#), on s'han inclòs les dades de participació fins al febrer de 2019, donada la data de lliurament d'aquest Informe final. Dels estudiants participants en el projecte, 4 persones ho han fet en quatre assignatures, 33 en tres assignatures, 100 en dues assignatures i 463 en una assignatura. Per aquesta raó, encara que el nombre total d'estudiants participants sigui de 609, com que molts d'ells ho han fet en més d'una assignatura, el nombre de Fitxes d'avaluació lliurades i per tant analitzades ha estat de 1008.

Finalment en la **sexta fase** desenvolupada també al llarg dels quatre anys del projecte (del curs 2015-16 al curs 2018-19), vam fer el disseny i implementació d'instruments de recollida d'informació i d'avaluació tant de procés, com de resultats. Els indicadors d'avaluació, i els instruments de recollida d'informació i d'avaluació s'inclouen a l'apartat Avaluació, resultats i interpretació d'aquest Informe.

Al llarg d'aquets quatre anys, i donat que aquest projecte d'innovació docent forma part del treball de [Trans@net. Grup d'Innovació Docent en transdisciplinarietat i aprenentatge a Treball Social](#), hem participat activament en les actuacions d'aquest grup, especialment en les jornades anuals de reflexió i difusió del treball del grup i en el procés d'elaboració i manteniment de la seva [pàgina web](#).

A més a més, durant tot el procés de desenvolupament del projecte, hem elaborat un seguit de comunicacions que s'han presentat a diferents congressos de Treball social i de d'innovació educativa i social, i que es recullen a l'apartat Valoració de l'experiència d'aquest Informe. Volem destacar també el [Treball de Fi de Grau de Treball social](#), fet per la Janet Romero Delgado en el marc del nostre projecte i que va obtenir la qualificació de Matricula d'Honor.

Les despeses originades per aquestes actuacions han estat finançades per part del RIMDA amb un ajut econòmic de 800 euros el primer any (2015-16), per a les despeses de l'assessorament i acompanyament del Professor Manuel Poblete, incloent la [Jornada Avaluació de l'autoconeixement com a competència professional bàsica del Treball social](#). El RIMDA ha finançat també la inscripció de la coordinadora del projecte als següents congressos: [II Congreso Internacional de Trabajo Social](#), [VI Congreso Internacional Multidisciplinar de Investigación Educativa](#), [IV Congreso Internacional](#)

[sobre Aprendizaje, Innovación y Competitividad](#) i [VII Congreso Internacional Multidisciplinar de Investigación Educativa](#).

D'altra banda, i durant el segon, tercer i quart any del projecte, hem pogut comptar amb el recolzament de les persones becàries del Grup d'Innovació Docent Trans@net: Janet Romero Delgado, Xavier Margalef Riestra i Andrea Moreta Moraleda els cursos 2016-17, 2017-18 i 2018-19 respectivament. A més a més, el quart any del projecte hem tingut una persona becaria compartida amb el projecte d'innovació docent Aprentatge Servei al Grau de Treball social: Isabel Ginesta Sánchez.

6) AVALUACIÓ, RESULTATS I INTERPRETACIÓ

6.1. Instruments de recollida de informació i d'avaluació

La recollida d'informació i la implementació dels instruments d'avaluació s'ha realitzat durant tot el desenvolupament del projecte, donat que hem fet avaluació continuada, tant de procés, com de resultats.

L'avaluació de procés ens ha permès valorar la adequació de les estratègies i metodologies utilitzades per promoure l'autoconeixement, així com el context organitzatiu i s'ha realitzat mitjançant [entrevistes en profunditat](#) a 44 estudiants participants en el projecte en més d'una assignatura, amb l'objectiu d'aprofundir en com havien experimentat el procés d'autoconeixement, les potencialitats i debilitats que s'havien identificat en el treball realitzat i les seves propostes de millora.

D'altra banda, l'avaluació de resultats ens ha possibilitat poder valorar les millores en el desenvolupament de l'autoconeixement com a competència, i s'ha realitzat a partir de l'anàlisi de contingut de la informació de la [Fitxa d'avaluació](#). Tenint en compte que l'autoconeixement no és un coneixement objectiu, sinó una inferència, vam dissenyar aquesta fitxa com a informe d'autoavaluació a omplir per part de l'alumnat participant en el projecte, alhora que signaven un [consentiment informat](#), per tal de garantir les qüestions ètiques i de preservar l'anonimat. En el marc del treball d'acompanyament i assessorament realitzat amb el Professor Manuel Poblete, vam dissenyar una [Rúbrica d'avaluació de l'autoconeixement](#) per ser aplicada pel professorat, tenint en compte les evidències d'autoconeixement lliurades per part de l'alumnat i la realització d'una entrevista individual, semblant a [l'Entrevista d'avaluació d'aprenentatge focalitzada en competències](#) (EEAFC) utilitzada per Villa y Poblete (2011: 158) per avaluar la competència de treball en equip d'alumnes de Màster. No obstant, l'equip de professorat del projecte, tenint en compte les condicionants de context, entre d'altres la carrega de feina i l'elevat nombre d'estudiants per grup de docència (60-70 persones), vam decidir

dissenyar i utilitzar la [Fitxa d'avaluació](#) com a informe d'autoavaluació a omplir per part de l'alumnat participant en el projecte.

L'anàlisi de les valoracions sobre les millores del seu autoconeixement realitzades pels estudiants en les 1008 fitxes d'avaluació lliurades, es va fer utilitzant els indicadors d'avaluació dissenyats a la conceptualització de l'autoconeixement, com a [dimensions i subdimensions](#).

6.2. Resultats i interpretació

Els resultats del projecte identificats en la seva avaluació, conclouen que hem aconseguit millores significatives en l'autoconeixement dels estudiants participants. L'anàlisi de les dades recollides, tant en les entrevistes en profunditat com en les fitxes d'avaluació mostra, tal com apareix en aquesta [Taula](#), la valoració positiva que l'alumnat participant en les activitats realitza de les millores del seu autoconeixement i autoconsciència en totes les seves dimensions i subdimensions. Destaquen les millores en l'autopercepció i autoconsciència dels aspectes intel·lectuals, emocions, actitud i valors ètics i característiques i aptituds personals que configuren les seves identitats personals. Així com, en l'avaluació de la identitat personal en relació amb el treball social, amb la identificació de l'associació de valors personals amb la identitat professional i les potencialitats pel que respecta a la pràctica professional, i finalment, en el disseny d'estratègies de creixement i desenvolupament personal i professional, especialment en les estratègies d'adquisició i/o ampliació de coneixements i les estratègies per afavorir pràctiques professionals competents.

A més a més d'aquestes millores, en les entrevistes els estudiants participants en el projecte, assenyalen beneficis personals, acadèmics i professionals conseqüència de la seva participació en aquest projecte. Es presenten a continuació de manera resumida aquests beneficis que poden trobar-se de manera més extensa a la comunicació [Autoconocimiento como competencia genérica en el Grado de Trabajo Social](#), presentada al [IV Congreso Internacional sobre Aprendizaje, Innovación y Competitividad](#).

A nivell personal destaquen la presa de consciència sobre un/a mateix/a, l'increment de l'autoestima i la seguretat personal, la identificació de qualitats personals i professionals, la reflexió sobre les influències culturals i ideològiques a l'hora d'entendre i posicionar-se davant les diferents situacions, el reconeixement de prejudicis i idees preconcebudes i el coneixement sobre com es relaciona amb els altres subjectes. Com a beneficis acadèmics, assenyalen la presa de consciència sobre els coneixements adquirits i les experiències d'aprenentatge viscudes, així com la reflexió i disseny del seu itinerari

formatiu i del seu desenvolupament professional i l'increment de la seva capacitat crítica i reflexiva. Finalment, a nivell professional, destaquen com el treball d'autoconeixement ha contribuït a la configuració de la seva identitat professional i a la definició del seu rol i pràctica professional, en coherència amb els seus valors personals i del Treball social, incrementant la seva seguretat personal i permetent-los valorar la seva idoneïtat per a ser professionals del Treball social. D'altra banda, aquest treball els ha ajudat en la comprensió de la seva pròpia subjectivitat i en la presa de consciència sobre les influències de les seves característiques personals, emocions i valors en el moment d'establir la relació d'ajuda professional; així com a establir els mecanismes perquè la seva subjectivitat no influeixi negativament en la realització d'una pràctica professional competent i responsable.

L'avaluació realitzada ens ha permès també valorar, el procés de implementació del projecte, es a dir, la adequació de les estratègies i metodologies utilitzades per promoure l'autoconeixement, així com el context organitzatiu, identificant els elements clau per al desenvolupament de l'autoconeixement com a competència genèrica. Aquests elements clau en relació amb el context, són compartir visions i experiències entre companys, treballar les evidències fora de l'espai aula i les sessions a nivell individualitzat. En relació al professorat es valora molt positivament l'experiència i capacitat de guia en el procés d'autoconeixement i la relació horitzontal, empàtica i no autoritària amb els/as estudiants. En relació amb els propis estudiants, els elements clau són el domini del llenguatge emocional, la motivació per part de l'alumnat i que es tracti d'un procés voluntari. No obstant això, aquesta avaluació també mostra els dèficits en quant a la connexió i complementarietat del treball de les diferents dimensions de l'autoconeixement, així com les dificultats organitzatives i de context per a promoure l'autoconeixement de manera transversal a l'itinerari formatiu de l'alumnat.

Finalment, l'avaluació mostra que hem aconseguit els objectius específics que ens havíem plantejat, en quant a:

- L'anàlisi de les activitats d'autoconeixement prèvies al projecte i la identificació de les connexions per poder treballar de manera transversal, recollit a la comunicació [Tejiendo identidades. Autoconocimiento y trabajo social.](#)

- La conceptualització de l'autoconeixement com a competència professional del treball social, incloent la seva definició i la concreció de les seves dimensions com a indicadors d'avaluació i les estratègies per al seu desenvolupament, incloses a la comunicació [Conceptualización del autoconocimiento como competencia profesional básica del trabajo social.](#)

- El disseny de les activitats per promoure l'autoconeixement, tenint en compte les dimensions i estratègies definides, això com els objectius d'aprenentatge, continguts i metodologies de les assignatures participants, que es recullen al [Dossier](#) amb les fitxes d'aquestes activitats.

- La realització de les activitats amb els estudiants dels quatre cursos del Grau de Treball social matriculats als grups de docència dels professors implicades en el projecte, amb una participació de 609 estudiants i 31 docents de 12 assignatures de diferents disciplines i que es detallen en aquesta [Taula](#), on s'han inclòs les dades de participació fins al febrer de 2019, donada la data de lliurament d'aquest Informe final. Encara que el nombre total d'estudiants participants sigui de 609, com que molts d'ells ho han fet en més d'una assignatura, el nombre de Fitxes d'avaluació lliurades i per tant analitzades ha estat de 1008.

- El disseny i implementació dels instruments d'avaluació de l'autoconeixement com a competència, per tal de poder valorar les millores en el seu desenvolupament, amb [entrevistes en profunditat](#) a 44 estudiants i una [Fitxa d'avaluació](#) de les millores de l'autoconeixement, analitzades a partir de les [dimensions i subdimensions](#) utilitzades com a indicadors d'avaluació.

Consideren que alguns d'aquests resultats obtinguts són productes transferibles a d'altres universitats i titulacions acadèmiques, amb l'objectiu d'animar i orientar en la promoció de l'autoconeixement com a competència professional. Una feina que de fet ja hem fet amb la Universidad Pablo de Olavide i la Universitat Rovira i Virgili.

A més a més, el desenvolupament del projecte ha promogut el treball col·laboratiu del professorat i de l'alumnat participant en el projecte, a través de nombroses trobades de treball, de les que sempre es recollien i sistematitzaven els acords, en les [Actes de les reunions](#) i de l'elaboració conjunta de comunicacions a congressos.

7) VALORACIÓ DE L'EXPERIÈNCIA

Basant-nos en els resultats de l'avaluació del projecte, podem afirmar que l'experiència ha estat altament positiva, ja que ha tingut els següents efectes acadèmics i organitzatius en el Grau de Treball social, que esperem es mantinguin:

1. La continuïtat de les activitats d'autoconeixement, integrades en els Plans docents de les assignatures de diferents disciplines que de manera voluntària han participat en el projecte.

2. L'elaboració d'una proposta per afrontar els dèficits organitzatius identificats en l'avaluació del projecte, mitjançant un [mapa](#) que millori el treball de l'autoconeixement

de manera transversal als quatre cursos del Grau. Aquesta proposta s'inclou a la comunicació [Promoción del autoconocimiento de forma transversal en el Grado de Trabajo Social](#) presentada al [VII Congreso Internacional Multidisciplinar de Investigación Educativa](#). Es proposarà al Consell d'Estudis la incorporació de l'autoconeixement com a competència transversal del Grau de Treball social. Aquesta proposta per afrontar els dèficits organitzatius s'ha elaborat tenint en compte els següents criteris:

- Treball progressiu de millora de les tres dimensions de l'autoconeixement al llarg dels quatre cursos del Grau.
- Implicació d'assignatures específiques de Treball Social i d'altres disciplines que d'acord amb els seus objectius, continguts i/o metodologia d'ensenyament/aprenentatge, poden contribuir al desenvolupament de l'autoconeixement.
- Tenir en compte totes les oportunitats de promoure l'autoconeixement: metodologies que utilitzen experiències i vivències personals com a estratègies d'aprenentatge significatiu, els projectes d'Aprenentatge Servei, les pràctiques externes, els tallers dinamitzats per activistes/usuaris, les experiències personals i de voluntariat, etc.
- Importància del Pla d'Acció Tutorial en la promoció de l'autoconeixement a través del seguiment del Projecte de desenvolupament personal i professional que de forma individualitzada vertebrada el procés d'aprenentatge.

En els dos primers cursos del Grau de Treball social es planteja treballar especialment les dimensions 1 i 2 que tenen a veure amb la autopercepció, incloent aspectes intel·lectuals, emocions, valors ètics, capacitat d'autonomia i desitjos d'autorealització i amb l'avaluació que la persona realitza de si mateixa en relació amb el treball social, identificant els aspectes que són congruents amb els valors i compromisos professionals, les seves potencialitats i/o aportacions al treball social i les àrees en les quals aquests aspectes poden influir negativament en les seves obligacions professionals i en la realització d'una pràctica professional competent. Posteriorment, en tercer i quart curs, i tenint en compte les oportunitats que per a aquesta qüestió ofereixen les pràctiques externes, es planteja aprofundir en les estratègies de desenvolupament personal i professional, que permetin l'autocura i l'autorealització personal, així com la gestió dels impactes negatius en les obligacions professionals i en la realització d'una pràctica professional competent.

3. A més a més, i per tal de donar continuïtat al treball encetat amb aquest projecte i en el marc del les actuacions de [Trans@net. Grup d'Innovació Docent en transdisciplinarietat i aprenentatge a Treball Social](#), estem treballant en una nova

proposta d'innovació docent que vinculi l'autoconeixement amb el Pla d'Acció Tutorial de la titulació, mitjançant l'elaboració del projecte de desenvolupament personal i professional que es realitza a primer, a l'assignatura [Iniciació a la pràctica del treball social i al coneixement dels serveis socials](#), i que acompanyaria als estudiants a la resta de cursos del Grau amb les modificacions i el recolzament dels seus tutors personals de cada curs acadèmic.

Finalment i durant tot el procés de desenvolupament del projecte, hem elaborat i presentat les següents comunicacions a diferents congressos de Treball social i de d'innovació educativa, publicades als llibres d'actes, la pàgina web del [Grup Trans@net](#) i la col·lecció INNOVADOC de la Universitat de Barcelona:

Báñez, T., Matulic Mª V., Falcon, A. M., Boixadós, A. (2016). [Tejiendo identidades. Autoconocimiento y trabajo social](#), en Carbonero, D. Raya, E. Caparros, N. y Gimeno, C. (Coords), Respuestas transdisciplinares en una sociedad global. Aportaciones desde el Trabajo Social, Libro de Actas del II Congreso Internacional de Trabajo Social, Universidad de La Rioja: Logroño.

Parra, B., Mesquida, J. M. (2016). [El autoconocimiento en la formación de profesional del trabajo social](#). En Raya-Diez, E, y Pastor, E. (Coord.) (2016). *Trabajo social, derechos humanos e innovación social*. Cizur Menor, Navarra: Editorial Aranzadi. (pp. 129-137).

Báñez, T. (2017). [Resultats del Projecte Teixint identitats professionals. Autoconeixement i Treball Social](#), V Jornada Trans@net: De fils conductors a Trans@net. Repensem la innovació docent al Grau de Treball Social. Barcelona 22 de febrer de 2017.

Báñez, T., Besa, S., García, E., Mas, A. (2017). [Autoconocimiento y trabajo social reflexivo. De cómo coprotagonizar una práctica dialogada del trabajo social](#). En Guinot, C., Ferran, A. (eds), Trabajo social: arte para generar vínculos, Libro de Actas del III Congreso Internacional: Trabajo Social, arte para generar vínculos. Universidad de Deusto, San Sebastián. ISBN 978-84-16982-24-0.

Báñez, T., Boixadós, A. (2017). [Conceptualización del autoconocimiento como competencia profesional básica del trabajo social](#), en Bolívar, A. Libro de Actas VI Congreso Internacional Multidisciplinar de Investigación Educativa, Asociación Multidisciplinar de Investigación Educativa (AMIE) licenciado bajo [Creative Commons 4.0 International License](#). ISBN 978-84-697-6990-4.

García, E., Báñez, T. (2017). [Tejiendo identidades profesionales. Un proceso creativo y transformador](#), en Londoño Monroy, G.; Rodríguez Illera, J.L. (comps.) (2017). *Relatos Digitales en Educación Formal y Social*. Barcelona: Universitat de Barcelona. DOI: 10.1344/105.000003160.

Boixadós, A., Munté, A., De Vicente, I., Matulič, MV, Báñez, T. (2017). [El autoconocimiento en el espacio de la supervisión educativa, en los estudios de trabajo social de la Universidad de Barcelona](#), en González, M.; Raposo, M.; Erkizia, A.; Cebrián, M.; Pérez, A.; Barberá, M.A.; Canet, O.; Zabalza, M.A. (Coords), Recursos para un Prácticum de Calidad Libro de Actas del XIV Symposium Internacional sobre el practicum y las prácticas externas, Asociación para el Desarrollo del Prácticum y de las Prácticas Externas, Poio (Pontevedra: Red de Prácticum (REPPE). ISBN 978-84-8408-372-6.

Romero, J., Báñez, T. (2017) [Autoconocimiento como competencia genérica en el Grado de Trabajo Social](#) en Sein-Echaluce Lacleta, M.L., Fidalgo Blanco, A. & García-Peñalvo, F.J. (2017). La innovación docente como misión del profesorado. Actas del IV Congreso Internacional sobre Aprendizaje, Innovación y Competitividad. CINAIC, Zaragoza: Servicio Publicaciones Universidad de Zaragoza, (p. 126-130) ISBN 978-84-16723-41-6.

Báñez, T., Romero, J. (2018). [Promoción del autoconocimiento de forma transversal en el Grado de Trabajo Social](#), en La marcha de las ciencias de la educación, VII Congreso Internacional Multidisciplinar de Investigación Educativa, Asociación Multidisciplinar de Investigación Educativa (AMIE), licenciado bajo Creative Commons 4.0 International License.

8) REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Presentem en aquest apartat la bibliografia o fons d'informació consultades per al disseny, implementació i avaluació del projecte.

Ariño, E., Ovejas, R. y Berasaluze, A. (2016). Construyendo profesionales a través del autoconocimiento dialogado, en Carbonero, D. Raya, E. Caparros, N. y Gimeno, C. (Coords), Respuestas transdisciplinarias en una sociedad global. Aportaciones desde el Trabajo Social, Libro de Actas del II Congreso Internacional de Trabajo Social, Universidad de La Rioja, Logroño. Recuperado de https://publicaciones.unirioja.es/catalogo/online/CIFETS_2016/Monografia/pdf/TC419.pdf

Bender, K., Negi, N. and Fowler, D. N. (2010). Exploring the relationship between self-awareness and student commitment and understanding of culturally responsive social work practice. *Journal of ethnic & cultural diversity in social work*, 19(1), 34-53.

Boud, D., Keogh, R. and Walker, D. (1994). *Reflection: Turning Experience into Learning*. London: Kogan Page.

Caballero, L. (2006). Planificación y autoconocimiento como primer paso en la búsqueda de empleo, Junta de Andalucía. Recuperado de http://www.juntadeandalucia.es/educacion/portal/com/bin/Contenidos/PSE/orientacion/atenciondiversidad/orientacion/Publicaciones/1164098580331_autoempleo.pdf

Canudas, A. (2016). Herramientas pedagógicas para facilitar el autoconocimiento del alumnado, en Carbonero, D. Raya, E. Caparros, N. y Gimeno, C. (Coords), Respuestas transdisciplinares en una sociedad global. Aportaciones desde el Trabajo Social, Libro de Actas del II Congreso Internacional de Trabajo Social, Universidad de La Rioja, Logroño. Recuperado de https://publicaciones.unirioja.es/catalogo/online/CIFETS_2016/Monografia/pdf/TC425.pdf

Cazorla, J. (2016). El conocimiento de uno mismo como herramienta de ayuda: Análisis de una experiencia práctica dentro del Grado de Trabajo Social, en Carbonero, D. Raya, E. Caparros, N. y Gimeno, C. (Coords), Respuestas transdisciplinares en una sociedad global. Aportaciones desde el Trabajo Social, Libro de Actas del II Congreso Internacional de Trabajo Social, Universidad de La Rioja, Logroño. Recuperado de https://publicaciones.unirioja.es/catalogo/online/CIFETS_2016/Monografia/pdf/TC414.pdf

Cournoyer, B. (1996). *The Social work skills workbook*. Belmont (USA): Pacific Grove: Brooks/Cole.

Esnaola, I., Goñi, A. y Madariaga, J. M. (2008). El autoconcepto: perspectivas de investigación. *Revista de psicodidáctica*, 13 (1), 179-194.

Gallego, S. (2005). El proyecto profesional: una vía de inserción y un espacio de tutoría. *Educación y Ciencia - Nueva época* Vol. 9, 17 (31), 41-52.

Gardner, F. (2001). Social Work Students and Self-awareness: how does it happen? *Reflective Practice*, 2(1), 27-40.

Goñi, E. (2014). El autoconcepto personal: estructura interna, medida y variabilidad. Servicio Editorial de la Universidad del País Vasco/Euskal Herriko Unibertsitatearen Argitalpen Zerbitzua.

- Goñi, E. Fernández, A. y Infante, G. (2012). El autoconcepto personal: diferencias asociadas a la edad y al sexo. *Aula abierta*, 40(1), 39-50.
- Gould, N. and Taylor, I. (1996). *Reflective Learning for Social Work*. Aldershot: Arena.
- Herrán, A. (2003). Autoconocimiento y Formación: Más allá de la Educación en Valores. *Tendencias pedagógicas*, (8), 13-42.
- Heydt, M. J. y Sherman, N. E. (2005). Conscious Use of Self: Tuning the Instrument of Social Work Practice with Cultural Competence, *The Journal of Baccalaureate Social Work*, Vol. 10 (2), 25-40
- Honey, P. y Mumford, A. (1986) *Using your learning style*, Maidenhead: Berkshire.
- Howe, D. (1998). Relationship-based thinking and practice in social work. *Journal of Social Work Practice*, 12(1), 45-56.
- Infante, G. y Goñi, E. (2009). Actividad físico-deportiva y autoconcepto físico en la edad adulta. *Revista de Psicodidáctica*, 14(1), 49-62.
- Knott, C. and Scragg, T. (2007). *Reflective practice in social work*, Exeter: Learning, Matters.
- Levy-Leboyer, C. (1997). Gestión de las competencias: cómo analizarlas, cómo evaluarlas, cómo desarrollarlas. Barcelona: Gestión 2000.
- Montagud, X. (2016). Reflexionar para conocer: la autoetnografía, un instrumento para el (auto)conocimiento de la relación profesional, III Congreso Internacional de trabajo social trabajo social: arte para generar vínculos, Universidad de Deusto, San Sebastián. Recuperado de <http://www.deusto-publicaciones.es/deusto/index.php/es/otraspub-es/otraspub01c>
- Murphy, D., Duggan, M., & Joseph, S. (2013). Relationship-based social work and its compatibility with the person-centred approach: Principled versus instrumental perspectives. *British Journal of Social Work*, 43(4), 703-719.
- Negi, N. J., Bender, K. A., Furman, R., Fowler, D. N. and Prickett, J. C. (2010). Enhancing self-awareness: A practical strategy to train culturally responsive social work students. *Advances in Social Work*, 11(2), 223-234.
- Nisbet, J., y Shucksmith, J. (1987). *Estrategias de aprendizaje*. Madrid: Santillana.
- Peralbo, M., y Sánchez, J. M. (1990). Reflexiones sobre autoconocimiento y educación. *Revista de Educación*, (292), 351-360.
- Schön, D. (1987). *Educating the Reflective Practitioner*. San Francisco: Jossey Bass

Trevithick, P. (2003). Effective relationship-based practice: a theoretical exploration. *Journal of Social Work Practice*, 17(2), 163-176.

Trevithick, P. (2011). *Social work skills and knowledge: A practice handbook*. Maidenhead: McGraw-Hill Education (UK).

Trevithick, P. (2014). Humanising managerialism: reclaiming emotional reasoning, intuition, the relationship, and knowledge and skills in social work. *Journal of Social Work Practice*, 28(3), 287-311.

Villa, A. y Poblete, M. (2011). Evaluación de competencias genéricas: principios, oportunidades y limitaciones. *Bordón* 63 (1), 2011, 147-170

Villa, A., y Poblete, M. (2007). Aprendizaje basado en competencias: Una propuesta para la evaluación de las competencias genéricas. Bilbao: Mensajero.

9) ANNEXOS

1. [Conceptualització de l'autoconeixement com a competència professional del Treball social.](#)
2. [Indicadors d'avaluació de l'autoconeixement: categories d'anàlisi.](#)
3. [Fitxa de disseny d'activitats d'autoconeixement.](#)
4. [Dossier amb les activitats d'autoconeixement.](#)
5. [Dades de participació de l'alumnat i del professorat en el projecte.](#)
6. [Fitxa d'avaluació de la competència.](#)
7. [Disseny entrevista en profunditat.](#)
8. [Dades d'avaluació de la competència.](#)
9. [Mapa de l'autoconeixement com a competència transversal.](#)